

2 / 2010

Spravodajca SEA/EIA

**Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov
a navrhovaných činností na životné prostredie**

OBSAH

• SLOVO NA ÚVOD	str. 2
• Medzinárodný rok biodiverzity 2010 sa blíži k svojmu záveru	str. 3
• Niekoľko postrehov k uplatňovaniu záujmov ochrany prírody v procese EIA	str. 5
• Posudzovanie vplyvov na životné prostredie v územiach významných z hľadiska ochrany prírody a krajiny	str. 7
• Posuzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí v České republice	str. 9
• Medzinárodná konferencia SEA/EIA 2010 prvýkrát na Slovensku	str. 11
• Školenie k novelám zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na ŽP	str. 12
• Závery z I. ročníka medzinárodnej konferencie SEA/EIA 2010, Donovaly 25. – 26.5. 2010	str. 12
• Informácia o 6. zasadaní Slovensko – rakúskej komisie o cezhraničnom posudzovaní vplyvov na životné prostredie	str. 13
• Pripravovaná novela zákona o EIA	str. 14
• Recenzia monografie „Krajinné plánovanie“	str. 15

SLOVO NA ÚVOD

Vážení čitatelia,
keď chce Organizácia spojených národov upozorniť na nejaký svetový problém alebo podporiť nejaký odbor ľudskej činnosti, vyhlási tzv. Medzinárodný rok. Rok 2010 bol vyhlásený za Medzinárodný rok biodiverzity. Počas tohto roka sa konajú po celom svete akcie, zamerané nielen pre odborníkov, ale aj pre verejnosť, ktoré majú za cieľ túto tému priblížiť a zoznámiť ňou čo najširší okruh ľudí. Čo sa skrýva pod pojmom biodiverzita a v čom spočíva hlavný dôvod na túto tému upozorňovať sa dočítate v príspevku Medzinárodný rok biodiverzity sa blíži k svojmu záveru.

Je všeobecne známe, že biodiverzita stále klesá a že dochádza k ochudobňovaniu biologickej pestrosti života na Zemi. Dôvodom v histórii Zeme sú nielen prírodné vplyvy ale aj ľudské aktivity. V Európskej únii bolo prijatých niekoľko nástrojov ochrany prírody, či už na medzinárodnej úrovni, alebo národnej úrovni, ktoré ak budú dôsledne naplňované mohli by pokles prírodnej rozmanitosti zastaviť. A to bol dôvod prečo sme zvolili za hlavnú tému tohto čísla Spravodajcu SEA/EIA 2/2010 posudzovanie vplyvov na životné prostredie v územiach významných z hľadiska ochrany prírody a krajiny.

V aktualitách Vás informujeme o udalostiach, ktoré sa udiali na EIA/SEA scéne na Slovensku od vydania predchádzajúceho čísla. Zvlášť Vám odporúčame prečítať si o priebehu významnej udalosti pre EIA, SEA proces a účastníkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie na Slovensku a to o prvej medzinárodnej konferencii SEA/EIA 2010 a o prijatých návrhoch na zdokonalenie procesu SEA a EIA na Slovensku, na ktorých sa zhodli účastníci konferencie a ktoré boli zhrnuté do Záverov z I. ročníka medzinárodnej konferencie SEA/EIA 2010.

V právnickom okienku Vás informujeme o ďalších pripravovaných úpravách Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky týkajúcich sa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Na záver časopisu Vám predkladáme recenziu na monografiu *Krajinné plánovanie*, ktorá vyšla v závere roka 2010 a ktorá je výsledkom spolupráce renomovaných vedeckých pracovníkov štyroch univerzít a ďalších akademických pracovísk.

Nakoniec Vám s potešením oznamujeme, že sa nám podarilo získať financie z Environmentálneho fondu na tlač a distribúciu obidvoch tohtoročných čísel Spravodajcu, čím ako dúfame sa Vám skvalitní komfort jeho čítania.

Mária Hrnčárová
za redakciu

Spravodajca SEA/EIA – časopis o posudzovaní vplyvov strategických dokumentov a navrhovaných činností na životné prostredie, III. ročník, druhé číslo, november 2010, vydáva Ministerstvo životného prostredia a Slovenská agentúra životného prostredia, <http://eia.enviroportal.sk/spravodajca>. Adresa redakcie: SAŽP, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, tel/fax: 048/4374163, e-mail: eiaspravodaj@sazp.sk. Zodpovedný redaktor: Ing. Zuzana Lieskovská, redaktori: RNDr. Mária Hrnčárová, Ing. Katarína Kováčová, Ing. Ingrid Krištofová, grafická úprava: Marián Horváth, predseda redakčnej rady: RNDr. Gabriel Nižňanský, členovia redakčnej rady: RNDr. Peter Barančok, CSc., doc. RNDr. Ingrid Belčáková, PhD., Mgr. Tomáš Černohous, RNDr. Mária Hrnčárová, RNDr. Dagmar Hullová, PhD., Mgr. Radovan Katlík, Mgr. Zuzana Koločányová, Ing. Zuzana Lieskovská, doc. RNDr. Katarína Pavličková, CSc., RNDr. Ivan Pirman, prof. Ing. Edita Virčíková, CSc. Nevyžiadané materiály redakcia nevracia.

ISSN 1338-0176

Foto na obálke: Stromová žaba rosnička zelená (Hyla arborea). Foto: M. Mrázová

Medzinárodný rok biodiverzity 2010 sa blíži k svojmu záveru

Biodiverzita je život. Biodiverzita je náš život. V duchu týchto slov Organizácia Spojených národov vyhlásila tento rok za Medzinárodný rok biodiverzity. Lidrom jeho osláv je Sekretariát Dohovoru o biologickej diverzite so sídlom v Montreale (Kanada). Tento rok je oslavou života na Zemi a aj významu biologickej rôznorodosti pre naše životy. Svet stojí pred výzvou, aby podnikol také kroky v roku 2010, ktoré pomôžu zachovať rozmanitosť života na Zemi – biodiverzitu.

Existujú štyri hlavné dôvody prečo si neustále pripomínať takú na svete jedinečnú vec, akou biologická diverzita je. Prvým je ten, že samotní ľudia sú súčasťou bohatstva rozmanitosti prírody a majú schopnosť a silu toto bohatstvo buď chrániť, alebo ničiť. Ďalším je, že ľudské aktivity spôsobujú, že rozmanitosť života na Zemi sa stráca veľmi rýchlym tempom. Straty sú nevratné, všetkých nás ochudobňujú a ohrozujú systémy, ktoré podporujú život, a na ktorých náš život závisí každý deň. Tretím dôvodom je biologická pestrosť života na Zemi, ktorá je nevyhnutná na zachovanie systémov a sietí poskytujúcich nám prosperitu, blahobyt, potraviny, palivá a nevyhnutné služby, od ktorých závisia naše životy. Posledným z dôvodov prečo je rok 2010 vyhlásený za Medzinárodný rok biodiverzity je ten, že každému z nás dáva príležitosť chrániť biodiverzitu a zamerať sa na naliehavosť výziev, ktoré prinesie budúcnosť. Nastal čas na činy.

Medzinárodný rok biodiverzity (MRB) nám dáva jedinečnú príležitosť na prehĺbenie povedomia a pochopenia, že biodiverzita zohráva podstatnú rolu v udržaní života na Zemi. Biodiverzita ako ju dnes poznáme, je výsledkom evolúcie, ktorá prebiehala milióny rokov, počas ktorých bola formovaná prírodnými vplyvmi, ku ktorým sa neskôr pridali aj vplyvy ľudskej činnosti. Práve ľudské aktivity, ktorých vplyv na biodiverzitu sa neustále zvyšuje a v mnohých prípadoch je ich prejav a dopad negatívny, sú hlavným dôvodom, prečo sa hlbšie zamyslieť nad významom a prínosmi

Perovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*) pri potoku Blh v Drienčanskom krase. (Foto: M. Mrázová)

biologickej rozmanitosti, bez ktorej by sme nemohli existovať. Biologickú rozmanitosť si môžeme pre lepšiu názornosť, ak použijeme všade prítomný ekonomický jazyk, predstaviť aj ako súbor tovarov a služieb, ktoré na rozdiel od tých, čo sú dostupné v obchodoch a u poskytovateľov

služieb, z prírody získavame úplne zadarmo. A práve túto skutočnosť si veľmi často ani neuvedomujeme. Sú nimi napríklad voda, pôda, rastliny, vzduch, živočíchy, nerastné suroviny, ktoré vo vzájomných interak-

Obyvatel' svetlých lesov perľovec veľký (*Argynnis aglaja* L.). (Foto: M. Mrázová)

ciach vytvárajú pestrú paletu ekosystémov, ktoré nám ľuďom poskytujú potravu, materiál na budovanie obydli, výrobu palív, odevov, predmetov dennej potreby, možnosti turistiky a rekreácie a mnoho ďalších vecí, bez ktorých si nevieme predstaviť svoj život.

Tento medzinárodne významný rok si organizovaním rôznych podujatí pripomína celý svet. V duchu Medzinárodného roka biodiverzity 2010 sa nesú mnohé podujatia organizované počas celého roka. Jednou z prvých bola 6. konferencia o biodiverzite v Trondheime (Nórsko) v dňoch 1.-5. februára 2010, ktorej ústrednou témou sa stali výzvy na nové ciele a plány v oblasti biodiverzity po roku 2010. Aj samotný Sekretariát Dohovoru o biologickej diverzite zorganizoval v tomto roku niekoľko podujatí venovaných MRB 2010. Z najdôležitejších možno spomenúť 14. zasadnutie SBSTTA (Poradný orgán pre vedu, techniku a technológiu) 10.-21. mája 2010 v Nairobi (Keňa) a 10. Zasadnutie Konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite, ktoré sa uskutočnilo len nedávno 18.-29. októbra 2010 v Nagoji (Japonsko). Závery z neho budú mať určite zásadný vplyv na tvorbu nových politik zameraných na ochranu biodiverzity. K oslavám sa pripojil aj ďalší dôležitý medzinárodný dohovor, Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) na 15. zasadnutí Konferencie zmluvných strán dohovoru 13.-25. marca 2010 v Dohe (Katar). Spomedzi najvýznamnejších inštitúcií, ktoré sa počas celého roka zapájajú do jeho osláv môžeme spomenúť UNESCO, ktoré oficiálne zahájilo svoje celoročné aktivity v dňoch 21. a 22. januára 2010 priamo vo svojom ústredí v Paríži, kde sa konalo stretnutie zástupcov členských krajín UNESCO a Európskej únie. K oslavám sa pripojila aj najvýznamnejšia medzinárodná mimovládna organizácia v oblasti ochrany prírody, IUCN, ktorá počas celého roka kladie dôraz na projekty zamerané na ochranu biodiverzity.

Viac informácií o podujatiach na celom svete je dostupných na webovej stránke Dohovoru o biologickej diverzite: <http://www.cbd.int/2010/celebrations/>. Aj Slovenská republika využila možnosť zviditeľniť svoje aktivity venované Medzinárodnému roku biodiverzity. Na tejto stránke <https://www.cbd.int/2010/country/?country=sk> v sekcii venovanej jednotlivým krajinám sa nachádzajú informácie o podujatiach a aktivitách v rámci osláv Medzinárodného roka biodiverzity uskutočňovaných niektorými inštitúciami vykonávajúcimi na Slovensku činnosť v oblasti ochrany

životného prostredia.

Súčasťou osláv Medzinárodného roka biodiverzity sa v tomto roku stal aj **Medzinárodný deň biologickej diverzity 2010**, ktorý si každoročne pripomínáme 22. mája. Tohtoročná téma Biodiverzita, rozvoj a zmiernenie chudoby nabáda k snahe o zachovanie biologickej rozmanitosti,

Jedna zo zastávok náučného chodníka kameňolom Mačacia v CHKO Cerová vrchovina. (Foto: M. Mrázová)

ktorá predstavuje jednoznačnú záruku prosperity ľudstva, a to nielen na lokálnej, či národnej úrovni, ale predovšetkým z globálneho hľadiska. Preto je nevyhnutné zabezpečiť jej ochranu a udržateľné využívanie spolu so spravodlivým zdieľaním úžitkov, ktoré nám biodiverzita prostredníctvom svojich služieb bezplatne poskytuje. Nesprávne zvolené rozvojové aktivity, ktorých cieľom je zabezpečiť rozvoj ľudskej spoločnosti, veľmi často ignorujú skutočnú hodnotu týchto služieb a ich význam pre nás všetkých, predovšetkým pre tých najchudobnejších. Zmena tohto negatívneho trendu je nielen možná, ale priam nevyhnutná na to, aby sa zabezpečil blahobyt ľudstva v budúcnosti. Viac informácií o tohtoročných oslavách je dostupných na <https://www.cbd.int/idb/2010/>.

Všetky informácie, materiály a logá na stiahnutie týkajúce sa Medzinárodného roka biodiverzity, ako aj Medzinárodného dňa biologickej diverzity 2010 sú dostupné na internetových stránkach <http://www.cbd.int/2010/welcome/> a <https://www.cbd.int/idb/>. Informácie v slovenčine sú na stránke <http://www.sopsr.sk/index.php?page=aktuality>. Kampa-

ni na podporu biodiverzity je venovaná aj stránka Európskej komisie, dostupná aj v slovenskom jazyku <http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/>, ktorá sa môže stať dobrým zdrojom informácií pre širokú verejnosť.

V roku 2002 sa svetoví lídri dohodli, že do roku 2010 krajiny na celom svete prijmu také opatrenia, vďaka ktorým dosiahneme významné zníženie úbytku biodiverzity. Ale už teraz možno s určitou istotou skonštatovať, že tento odvážny plán sa nepodarilo v stanovenom termíne dosiahnuť. Práve naopak, zásadné negatívne vplyvy, ktoré vedú k strate biodiverzity, nemajú ustálený charakter, ale v niektorých prípadoch sa ich účinok ešte zintenzívňuje. V niekoľkých dôležitých oblastiach nášho života sa uberajú aktivity na národnej i medzinárodnej úrovni pozitívnym smerom. Zvyšuje sa počet chránených území, viac krajín zvädza boj s vážnym ohrozením nepôvodnými inváznymi druhmi a viac peňazí sa vynakladá na implementáciu Dohovoru o biologickej diverzite. Stále sa však bežne vyskytuje jedna z najzávažnejších príčin rýchleho úbytku biodiverzity, a to vzájomné odporovanie si jednotlivých v praxi uskutočňovaných politik. Na to, aby sme odstránili túto závažnú prekážku, musíme brať do úvahy

Významná paleontologická lokalita Sandberg v NPR Devínska kobyla v CHKO Malé Karpaty. (Foto: M. Mrázová)

ochranu a zvyšovanie biologickej rozmanitosti bez výnimky vo všetkých rozhodovacích procesoch, ako aj ekonomických sektoroch. Ochrana biodiverzity nemôže byť dodatočným nápadom, keď sa stanovujú iné ciele, naopak, je základom, na ktorom sa mnoho týchto cieľov buduje. Svet potrebuje novú víziu biologickej diverzity pre zdravú planétu a trvalo udržateľnú budúcnosť ľudstva na Zemi.

Literatúra:

- Secretariat of the Convention on Biological Diversity (2010) Global Biodiversity Outlook 3. Montréal, 94 pages
- <http://www.cbd.int/>
- <http://www.cbd.int/2010/welcome/>

Poznámka:

Časť článku bola uverejnená v prvom mimoriadnom čísle Enviromagazínu, ročník 15/2010

Ing. Michaela Mrázová,
Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky

Pol'nohospodárska krajina v podhorskej oblasti Slovenska. (Foto: M. Mrázová)

Niekoľko postrehov k uplatňovaniu záujmov ochrany prírody v procese EIA

V našej spoločnosti je pomerne rozšírený názor, že ochrane prírody rozumie každý. Pravda je, že v praxi sa jej venujú odborníci skutočne rôznorodého zamerania od biológov a lesníkov až po technikov. Do riadiacich funkcií v ochrane prírody sa posledne dostávajú aj osoby bez patričného vzdelania a praxe. A sila médií za posledné roky účinne zotrela rozdiely medzi „ochranárom“ - dobrovoľným aktivistom a „ochranárom“ - profesionálnym pracovníkom rezortu životného prostredia. Problematika chránených území či ochrany prírody ako takej v procese EIA a SEA je veľmi komplexná a multidisciplinárna. Okrem primeranej odbornej zdatnosti či vzdelania vyžaduje aj systémový prístup, nadhľad a praktické skúsenosti, ktoré sa dajú získať len dlhoročnou a všestranne zameranou praxou.

Vzdelaním sme environmentalisti, za sebou máme dvadsaťročnú prax v rezorte životného prostredia na rôznych postoch v odborných organizáciách štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR) regionálnej aj celoslovenskej úrovne, jeden z nás aj z pôsobenia v špecializovanej štátnej správe (OÚŽP, MŽP SR), obaja máme odbornú spôsobilosť a prax v oblasti EIA, ale i skúsenosti z mimovládnych organizácií environmentálneho zamerania. S problematikou posudzovania činnosti v chránených územiach sa stretávame už od vzniku prvého zákona EIA, a to v desiatkach prípadov a z rôznych uhlov pohľadu - ako pracovníci ŠOP, ktorí sa vyjadrujú k zámerom, ako zhotovitelia či subdodávatelia dokumentácie EIA a ako posudkári. Dôležitú rolu zohrávajú aj predchádzajúce skúsenosti z riadenia odboru EIA na MŽP SR. Na základe našich skúseností si dovoľujeme upozorniť na viaceré aspekty, ktoré problematiku ochrany prírody v EIA ovplyvňujú, jednak tie objektívne - plynúce z nedokonalosti zákona a jednak subjektívne - spôsobené ľudským faktorom.

Najlepším príkladom objektívnych nedostatkov je skutočnosť, že rovnaký postup pri posudzovaní v zmysle zákona si vyžaduje vybudovanie novej zjazdovky v lokalite, ktorá je súčasťou národného parku, prírodnej rezervácie a územia európskeho významu, ako aj rekonštrukcia existujúceho objektu na penzión s 12 lôžkami v zastavanom území obce, ktorá je v ochrannom pásme národného parku. Oba zámery sú v chránených územiach, zákon nepustí. I keď hĺbku a rozsah spracovania dokumentácie je možné prispôbiť charakteru a rozsahu činnosti, z časového a procesného hľadiska sú nároky v oboch prípadoch identické. A stretávame sa aj s rôznymi paradoxmi napr. s prípadom pomerne drastických zásahov na území so 4. a 5. stupňom ochrany, kde dôjde k upusteniu od vypracovania správy o hodnotení napriek „krivajúcej“ kvalite zámeru, na druhej strane s prípadom citlivo riešeného rozvojového zámeru v 1. stupni ochrany, kde sa posudzovanie činnosti natiahlo na niekoľko rokov z dôvodu nie celkom opodstatnených požiadaviek zo strany ochrany prírody. Paradoxy sú zvyčajne výsledkom nedokonalosti zákona ako objektívneho faktoru v kumulácii so subjektívnym faktorom spočívajúcim v nekompetentnosti a nespôsobilosti niektorých subjektov, ktoré do procesu EIA vstupujú.

Ochrana prírody v procese EIA je veľmi špecifická oblasť. Právne normy v iných sférach presne definujú požiadavky a limity, ktoré určujú environmentálnu prijateľnosť navrhovanej činnosti, sú kvantifiko-

vateľné a predikovateľné (napr. emisné limity, hluková záťaž a pod.). Zákon o ochrane prírody napriek svojej podrobnosti a hĺbke takúto možnosť neposkytuje. Treba si uvedomiť, že napríklad vyčíslenie spoločenskej hodnoty drevín, druhov a biotopov nemožno považovať za kvantifikáciu výsledného dopadu z hľadiska ochrany prírody, ten je totiž oveľa komplexnejší a širší. Tento problém nerieši ani manuál na určovanie priaznivého stavu biotopov a druhov európskeho významu, dovoľujeme si tvrdiť, že v mnohých prípadoch ho skôr skresľuje

a komplikuje. Posúdenie výsledného dopadu na záujmy ochrany prírody je z veľkej časti subjektívne, často pocitové a jeho kvalita a objektivita závisí len od odbornej zdatnosti, dostatku skúseností a komplexného a zodpovedného prístupu posudzovateľa. Často chýbajú dostatočné a relevantné informácie a následne aj ich správna interpretácia. Tento problém sa netýka len spracovateľa dokumentácie EIA, týka sa aj ostatných, ktorí vstupujú do procesu EIA v jeho priebehu, pracovníkov ŠOP SR a orgánov štátnej správy, ktorí sa k predloženým dokumentáciám EIA vyjadrujú z hľadiska ochrany prírody a krajiny za dotknuté subjekty, ale samozrejme

aj spracovateľa posudku navrhovanej činnosti. Ak sa premietne nekompetentnosť konkrétnych osôb do procesu posudzovania, je vysoké riziko, že jeho výsledok nebude objektívny a môže sa tak stať na úkor záujmov ochrany prírody, alebo naopak v neprospech navrhovateľa. Treba si totiž uvedomiť, že pracovník príslušného orgánu posudzovania zodpovedný za znenie záverečného stanoviska je osobou, ktorá proces koordinuje a zodpovedá za administratívnu a procesnú stránku veci, nemôže však nahrádzať prípadnú chýbajúcu odbornú fundovanosť kompetentných osôb a subjektov a ťažko ju môže aj identifikovať.

Vo vyjadreniach dotknutých subjektov, predovšetkým odborných organizácií ochrany prírody často chýba objektívna interpretácia faktov vo väzbe na skutočný vplyv plánovanej činnosti na dotknutú prírodu. Chýbajúce jasné zdôvodnenie nesúhlasu s realizáciou činnosti alebo požiadavky na jej zásadné obmedzenie vytvára priestor pre časté nerešpektovanie takeého stanoviska, následkom čoho sa povolia aj činnosti, ktoré by v danej lokalite vzhľadom na svoje reálne vplyvy nemali byť povolené. Na druhej strane nekritickým prevzatím takeého stanoviska, ktoré sa však vo svojom hodnotení mylí, sa navrhovateľovi zbytočne komplikuje situácia, čo niekedy vedie aj k upusteniu od realizácie zámeru, ktorý predstavoval reálne minimálnu

Príklad 1: ochranné pásmo NP Nízke Tatry s výskytom chránených biotopov podhorských lúk, slatín a jelšín, kde si objektívne posúdenie stavby vyžaduje dôsledné uplatnenie záujmov ochrany prírody - trasa líniovej stavby R1 Banská Bystrica - Ružomberok. (Foto: J. Zuskin)

hrozbu pre prírodu. Odborné organizácie sa niekedy uchýľujú aj k prekračovaniu vecnej pôsobnosti, ktorá vyplýva zo zákona o ochrane prírody a krajiny. Chýbajúce argumenty, ktoré majú oporu v zákone o ochrane prírody a krajiny sa pracovníci snažia nahradiť dôvodmi, ktoré vyplývajú z iných právnych predpisov a iných kompetencií mimo ochrany prírody a krajiny. Tak sa v stanoviskách ŠOP SR objavuje ako dôvod nesúhlasu aj to, že dôjde k zatieneniu obytných budov, že sa zvýši hluková záťaž či dokonca tvrdenie, že činnosť bude rušiť pietny charakter susedného cintorína. Aj tienie môže byť argumentom ochrany prírody, ak by malo dopad na zloženie fytocenózy a pod., nie však vo vzťahu k zdraviu ľudí; aj hluk môže poškodiť záujmy ochra-

ny prírody napr. v podobe rizika ústupu vzácnych a citlivých druhov, nie však v centre zastavaného územia sídla. V mnohých stanoviskách zdôvodnenie úplne chýba z jednoduchého dôvodu - žiadne relevantné neexistuje, je tu len emocionálna potreba nesúhlasu s činnosťou, ktorá sa subjektívne javí byť pre prírodu nepriaznivá. Stanovisko sa často odvoláva na samotný fakt, že činnosť je situovaná v chránenom území. Niekedy je však tým chráneným územím aj centrum zastavaného územia obce. Pokiaľ teda činnosť v chránenom území podľa ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

nie je zakázaná, zdôvodnenie nesúhlasu by malo preukázať, akým spôsobom poškodí alebo ohrozí predmet ochrany. Nezriedka sa u pracovníkov ochrany prírody prejavuje aj neznalosť postupov a jednotlivých etáp procesu EIA, čo znižuje adresnosť a účelnosť odborných vyjadrení, ale aj neschopnosť jasne a zrozumiteľne formulovať opodstatnené námietky, požiadavky a odporúčania. To sa logicky prenáša aj do zrozumiteľnosti a relevantnosti požiadaviek rozsahu hodnotenia či záverečného stanoviska a v konečnom dôsledku oslabuje reálnu možnosť riešenia konfliktu záujmov ochrany prírody a posudzovaných činností.

Veľkou výzvou reálneho uplatnenia záujmov ochrany prírody v procese EIA je ich správna identifikácia. Tým prvým, kto má relevantne vyhodnotiť potenciálny vplyv navrhovanej činnosti aj na prírodu je spracovateľ dokumentácie EIA. Mnohí spracovatelia sa domnievajú, že postačuje lokalizovať navrhovanú činnosť konštatovaním, či zasahuje alebo nezasahuje do príslušných kategórií chráneného územia. Často sa stretávame s dokumentmi EIA, ktoré v analýzach uvádzajú viacstranový výpočet chránených území, chránených druhov a prvkov ÚSES nachádzajúcich sa v dotknutom území, ktorým je celý okres, v lepšom prípade celé katastrálne územie, v horšom prípade celý kraj. Nezriedka sú citované celé štáty z právnych predpisov ochrany prírody avšak bez zjavej a logickej interpretácie vo vzťahu k priamo dotknutému územiu. Dokument má však vďaka tomu účtyhodný počet strán (čo určite ocení platiaci navrhovateľ). Žiaľ bez adekvátneho vecného obsahu. V analýze totiž nenájdete ani zmienku o tom, akú hodnotu má z hľadiska záujmov ochrany prírody vlastná lokalita, na ktorej má vyrásť nový rekreačný komplex, priemyselný park alebo čokoľvek iné, čo je predmetom posudzovania. Za všetky malý príklad z našej praxe: akú relevantnosť má informácia o výskyte chráneného kôrovca žiabronôžka severská v širšom území, čo je endemit obývajúcí len konkrétne tatranské pleso, pri posudzovaní rekreačného areálu na brehu Liptovskej Mary, kde sa tento živočích nevyskytuje? Logickým dôsledkom neadekvátne spracovaných analýz je spravidla

to, že relevantné informácie sa neobjavia ani v hodnoteniach dopadu činnosti na záujmy ochrany prírody či v odporúčaniach. Ak spracovateľ nedisponuje relevantnými informáciami o prírode na konkrétnej lokalite a v jej bezprostrednom okolí, kde sa má činnosť realizovať, čím je podložené jeho tvrdenie, že vplyvy na prírodu sú zanedbateľné či nevýznamné? Samozrejme rokmi a praxou overená skúsenosť, že nedostatky dokumentácií v častiach týkajúcich sa analýz aj hodnotenia prírody sa väčšinou „nejako uhrajú“, vedie k tomu, že tieto časti dokumentácie často spracúvajú nespôsobilé osoby alebo sú vyhotovené čo najlacnejšie „od stola“. K tomu sú často tlačení aj spracovatelia so serióznym záujmom o identifikáciu reálnych problémov vo

vzťahu k ochrane prírody daného územia termínmi zo strany navrhovateľov.

Z rôznych dôvodov sa teda zhotoviteľ dokumentácie len v niektorých prípadoch obracia na spôsobilé osoby v oblasti ochrany prírody a krajiny za účelom konzultácií či účasti na posudzovaní činnosti z hľadiska týchto záujmov. A zvyčajne sú výsledkom spolupráce len terénne prieskumy a spracovanie analytických častí ohľadne bioty a nie vždy sa spolupráca premietne aj do kvalitných hodnotení vplyvov činnosti na ochranu prírody a relevantných odporúčaní. V prípade potreby preukázania hlukovej či emisnej

Príklad 2: obnova objektu na pekárňu s penziónom - ochranné pásmo NP v zastavanom území Liptovskej Osady, kde činnosť nemá dopad na záujmy ochrany prírody, podlieha však povinnému hodnoteniu z dôvodu umiestnenia v chránenom území. (Foto: J. Zuskin)

záťaže sa spravidla siaha po špecializovaných štúdiách spracovaných spôsobilými osobami v príslušnej oblasti a nikto nespochybňuje ich výsledky. V prípade ochrany prírody sa však využité kvalifikovaného odborníka vo všeobecnosti nepovažuje za rovnocenné.

Vhodným príkladom komplexnosti hodnotení dopadu na ochranu prírody je posudzovanie činnosti v ochrannom pásme národného parku. Ochranné pásmo má zvyčajne veľkú rozlohu, nachádza sa v ňom zastavané územie sídiel, komunikácie, lomy či hospodárske dvory rovnako ako významné mokrade, biotopy chránených rastlín a živočíchov, funkčné migračné koridory či ekologicky vyvážená krajinná štruktúra. Pokiaľ sa posudzovaná činnosť nachádza vo vnútri zastavaného územia a jej vplyvy ho nepresahujú, na margo potenciálneho vplyvu na chránené územie postačuje jednoduché konštatovanie. Ak je ale činnosť situovaná do otvorenej krajiny, je na zodpovednosti posudzovateľa venovať hodnoteniam viac pozornosti. Vplyv na chránené územie spravidla definujeme vplyvom na predmet ochrany. Ten je jasný v prípade lokalít sústavy NATURA 2000, kde ho tvoria presne špecifikované biotopy či druhy, či prírodnej rezervácie vyhlásenej za účelom ochrany konkrétnych ekosystémov. Zadefinovať predmet ochrany v prípade ochranného pásma národného parku je však výzva, ktorou sa v procese EIA zapodieva len málokto. Pri zásahoch na území ochranného pásma je totiž žiaduce posúdiť jednak vplyv na jeho funkciu ako „nárazníkovej“ zóny národného parku (čiže vo vzťahu k predmetu ochrany jadrového územia), jednak dopad na ekosystémy, biotopy, druhy, či ekologickú stabilitu krajiny, čiže komplex, ktorý možno považovať za predmet ochrany samotného ochranného pásma. V konečnom dôsledku by v hodnotení dopadu na každé chránené územie mala zohrať rolu syntéza vplyvov na všetky zložky prírodného prostredia, t. j. okrem bioty aj na vodné pomery či pôdny substrát, ktoré primárne ovplyvňujú charakter a funkcie ekosystémov. Tento prístup je žiaduci predovšetkým pri posudzovaní líniových a veľkoplošných záberov krajiny ako je napr. výstavba diaľnic či lyžiarskych zjazdoviek, ktorými sú záujmy ochrany prírody

dotknuté spravidla zásadným spôsobom.

Veľmi významnú rolu pri posudzovaní zámerov v chránených územiach zohráva spracovateľ odborného posudku. V celom procese je totiž odborný posudok podľa § 13 a § 36 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov posledný inštitút, ktorý môže kvalifikovane objektivizovať výsledok posudzovania, zväžiť odbornú relevantnosť všetkých hodnotení, pripomienok a odporúčaní. Žiaľ to, že spôsobilá osoba je zapísaná v zozname v odbore ochrana prírody, nezaručuje, že je aj „spôsobilá“ vysporiadať sa s veľmi komplexnou a širokou problematikou ochrany prírody v procese posudzovania. Ešte horší je prípad, keď orgán posudzovania vplyvov určí za posudkára líniovej stavby subjekt so spôsobilosťou na líniové stavby. Jeho spôsobilosť je totiž pri zápise posudzovaná v súvislosti s praxou v oblasti výstavby či projektovania líniových stavieb, čo však v žiadnom prípade nepredurčuje tento subjekt byť reálne spôsobilý posúdiť vplyv líniovej stavby na prírodu! Prítom práve vplyvy na prírodu sú nepochybne najzávažnejším ukazovateľom environmentálnej prijateľnosti líniových stavieb na životné prostredie.

Tak ako je komplexná problematika, musí byť komplexný aj prístup posudkára. V neposlednom rade rozhoduje aj jeho schopnosť a „odvaha“ poukázať na neodbornosť, nekompetentnosť a iracionálnosť, ktoré často sprevádzajú priebeh procesu či už v dokumentáciách alebo vo vyjadreniach dotknutých subjektov a znižujú objektivitu hodnotenia dopadov na záujmy ochrany prírody.

Zásadné rezervy (objektívne) teda vidíme aj v kritériách pre získanie odbornej spôsobilosti a v samotnom vymedzení odborov a oblastí zoznamu v zmysle vyhlášky č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie a určité rezervy (subjektívne) v prístupe k posudzovaniu „spôsobilosti“ uchádzačov o zápis do zoznamu v odbore ochrana prírody, ale aj u viacerých oblastí činnosti. Pomerne veľká časť posudzovaných zámerov sa totiž priamo dotýka záujmov ochrany prírody bez ohľadu na to, podľa akých kritérií podlieha posudzovaniu, a v prípade strategických dokumentov, najmä celoštátnych je to takmer pravidlo. U zariadení pre cestovný ruch je dokonca jedným z kritérií umiestnenie v chránených územiach. V prípade líniových stavieb (pozemné komunikácie, nadzemné vedenia a pod.) je takmer vylúčené, aby sa ich trasa v nejakom úseku nedotkla chráneného

územia, chránených biotopov či druhov, nehovoriac o podstatnom zásahu do štruktúry a ekologickej stability krajiny. To platí takisto u veterných a vodných elektrárňach a v konečnom dôsledku u každej činnosti, ktorá je spojená so záberom prírodnej a poloprírodnej krajiny či už v chránenom území alebo mimo neho. Napriek tomu posudky rekreačných a lyžiarskych areálov spravidla prislúchajú osobám spôsobilým v tejto oblasti a zámery líniových stavieb či energetických zariadení s významným vplyvom na prírodu a krajinu sú na vypracovanie posudkov pridelované spôsobilým osobám pre dopravné stavby či energetiku. Pre ilustráciu problému jeden zjednodušený príklad, ktorý však vystihuje podstatu. Niet pochýb, že odborník s technickým vzdelaním a praxou v projekcii dopravných stavieb, ktorý je spravidla držiteľom odbornej spôsobilosti pre túto oblasť, dokáže naprojektovať cestný most. Určite dokáže navrhnúť most takého technického riešenia, aby sa nestal prekážkou napríklad pre migráciu živočíchov. Bez odborného zázemia a praxe z prírodovednej oblasti však ťažko dokáže uspokojivo identifikovať, či je stavba pre faunu riziková ani to, aké špecifické opatrenia si zachovanie funkčného koridoru vyžaduje. A tak vzniká otázka, či je objektívne spôsobilý posúdiť, do akej miery takáto stavba ovplyvní záujmy ochrany prírody a či boli v rámci procesu EIA uplatnené odborne kvalifikované a relevantné požiadavky. Tí, čo sa roky zúčastňujeme množstva rokovaní v súvislosti s projekciou a výstavbou, odpoveď poznáme.

Okrem postupného riešenia objektívnych nedostatkov v právnej oblasti sa záverom prihovárme za kvalifikované vzdelávanie všetkých cieľových skupín, ktoré vstupujú do procesu EIA (spôsobilé osoby, dotknuté orgány a organizácie i orgány posudzovania vplyvov). Zároveň apelujeme na osobnú zodpovednosť. Tá je totiž rozhodujúca pri posudzovaní akejkoľvek činnosti a v prípade, že sú dotknuté záujmy ochrany prírody, dvojnásobne. Nie je totiž jednoduché nájsť prijateľnú cestu rozvoja v krajine, kde štvrtinu územia pokrývajú chránené územia. A rozvoj je potrebný, len ho treba správne usmerňovať. A je výzvou pre všetkých robiť to tak, aby sme budúcim generáciám okrem prosperujúcej ekonomiky zanechali aj naše výnimočné prírodné dedičstvo.

RNDr. Ján Zuskin,

Štátna ochrana prírody SR, Správa TANAP v Tatranskej Lomnici

RNDr. Mária Zuskinová,

Z a M consult, Likavka 276

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie v územiach významných z hľadiska ochrany prírody a krajiny

Územie Slovenska je veľmi významné z hľadiska prírodných hodnôt, jedinečných prírodných útvarov abiotického charakteru, výskytu vzácných, ohrozených alebo endemických druhov flóry a fauny, výskytu významných zachovalých ekosystémov resp. biotopov a ďalších prírodných krás. Túto jedinečnosť územia podčiarkuje aj fakt, že na Slovensku je vyhlásených 9 národných parkov, 14 chránených krajinných oblastí a 1088 maloplošných chránených území (1 chránený krajinný prvok, 170 chránených areálov, 388 prírodných rezervácií, 219 národných prírodných rezervácií, 250 prírodných pamiatok, 60 národných prírodných pamiatok), ktoré zahŕňajú najvýznamnejšie časti našej krajiny a poskytujú im určitý stupeň ochrany. Spolu tieto chránené územia predstavujú takmer 23,5 % rozlohy územia Slovenskej republiky, čo je takmer štvrtina rozlohy SR. K týmto chráneným územiám je nutné prirátavať územia významné z hľadiska ochrany v zmysle medzinárodných dohovorov (napr. Ramsarské lokality), ale hlavne chránené územia sústavy NATURA 2000, kde patria chránené vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV). Časť rozlohy území NATURA 2000 je súčasťou doteraz vyhlásených veľkoplošných alebo maloplošných území s 2. až 5. stupňom ochrany, no časť ich území doteraz nepožíva žiadnu legislatívnu ochranu a predstavujú návrhy zaradené do príslušných zoznamov.

Vzhľadom na veľký podiel chránených území na rozlohe Slovenska a vzhľadom na narastajúce potreby človeka nevyhnutne musí dochádzať ku kolíziám medzi ochranou prírody a krajiny a týmito potrebami a aktivitami človeka v danom území. Legislatíva Slovenskej republiky stanovuje pravidlá riešenia týchto sporných otázok a v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie poskytuje aj možnosti na ich vyriešenie.

Legislatíva ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na životné prostredie

Základné princípy, pravidlá a povinnosti ochrany prírody a krajiny stanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon“) doplnený hlavne zákonmi č. 454/2007 Z. z., č. 117/2010 Z. z. a vyhláškami č. 24/2003 Z. z., č. 492/2006 Z. z. a č. 579/2008 Z. z. ktorými sa vykonáva zákon.

Územnú ochranu prírody a krajiny zákon definuje v tretej časti, v prvej hlave, v §§ 11 až 30. Okrem toho každé chránené územie v príslušnej kategórii a s príslušným stupňom ochrany bolo vyhlásené osobitným predpisom – všeobecne záväzným právnym predpisom ministerstva (CHKO), nariadením vlády (NP), všeobecne záväznou vyhláškou krajského úradu (CHA, PR, NPR, PP, NPP) alebo všeobecne záväznou vyhláškou okresného úradu (CHKP), v ktorých sú okrem iného definované hranice chráneného územia, predmet a hlavné zásady ochrany. Podobne v zmysle zákona sú definované aj chránené vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV), ktorých výber, schvaľovanie a vyhlasovanie upravujú §§ 26 a 27 zákona.

Už v zákone sú stanovené základné podmienky možných zásahov do lokalít chránených území a do lokalít európskej sústavy chránených území a princípy hodnotenia vplyvov na životné prostredie v týchto územiach. Tieto zásady ďalej upravuje zákon č. 24/2006 Z. z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, hlavne zákona č. 287/2009 Z. z. a č. 117/2010 Z. z.

Nie je účelom tohto príspevku citovať jednotlivé paragrafy týkajúce sa jednotlivých kategórií chránených území a posudzovania vplyvov na životné prostredie v prípade možných zásahov navrhovaných činností do týchto území. Táto vyššie uvedená legislatíva však okrem iného deklaruje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, utváranie podmienok na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a dosiahnutie a udržanie ekologickej stability. Chránené územia a v nich obsiahnuté abiotické a biotické prvky prírodného prostredia predstavujú najvýznamnejšiu mozaiku podmienok a foriem života na našom území a boli vyhlásené práve za účelom naplnenia poslania ochrany prírody a krajiny. Preto v procese hodnotenia vplyvov strategického dokumentu alebo navrhovanej činnosti na životné prostredie je potrebné chráneným územiám a jednotlivým zložkám prírodného prostredia v nich obsiahnutých, venovať zvýšenú pozornosť.

Teória a prax hodnotenia vplyvov na územia ochrany prírody

V zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. (v znení zákonov č. 287/2009 Z. z. a č. 117/2010 Z. z.) je potrebné hodnotiť vplyvy na chránené územia na všetkých úrovniach posudzovania vplyvov na životné prostredie, t.j. od hodnotenia vplyvov strategických dokumentov (§ 4, ods. 3; príloha č. 2, bod III.5.; príloha č. 4, bod III.2.; príloha č. 5, bod C.II.7. a 8. a bod C.III.9.) až po hodnotenie vplyvov navrhovaných činností (§ 18, ods. 4 a 5 v znení § 18 zákona č. 287/2009 Z. z.; príloha č. 9, bod III.1. a 2. a bod IV.5.; príloha č. 11, bod C.II.8. a 9. a bod C.III.9.).

Chránené územia všetkých kategórií predstavujú určité konkrétne ohraničené plochy – územia vyčlenené legislatívne. Pre navrhovateľov danej činnosti, ale aj posudzovateľov vplyvov na životné prostredie (spracovateľov dokumentácie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov), sa tak stávajú konkrétnym, hmatateľným, možno povedať „tvrdom“ limitom, ktorý zväčša rešpektujú už v štádiu návrhov činnosti v danom priestore. V praxi však takéto nazeranie na tento okruh vplyvov vedie ku konštatovaniu, že daná činnosť nemá vplyv na chránené územia, lebo do nich fyzicky nezasahuje.

Je nutné si však uvedomiť, čo vlastne chránené územia vo svojej podstate sú a čo predstavujú a že aj v tomto prípade ochrana prírody a krajiny znamená obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, môžu znížiť jej ekologickú stabilitu, a predstavuje aj starostlivosť o ekosystémy a aj odstraňovanie následkov takých zásahov. Chránené územia a ich ochranné pásma predstavujú lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho alebo národného významu, biotopy druhov európskeho alebo druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov a samozrejme vyskytujú sa tu aj samotné tieto významné druhy flóry a fauny. Čoraz viac do

popredia vystupuje nielen klasická územná ochrana výskytu biotopov a druhov, ale dôraz sa kladie na zachovanie podmienok pre ich existenciu. Ochrana týchto podmienok však často siaha ďaleko za fyzické hranice vyčleneného chráneného územia.

Tieto otázky ako komplex problémov však často dané dokumentácie posudzovania vplyvov neriešia a obmedzujú sa len na fyzický priamy zásah do území. V lepšom prípade sa odvolávajú na kapitoly hodnotiace vplyvy na flóru, faunu a ich biotopy formuláciou, že keďže tieto zložky prírodného prostredia sú aj súčasťou chránených území, tak vplyvy na ne sú aj vplyvmi na chránené územia. To však tiež nie je celkom pravda, lebo často dané druhy či biotopy sa vyskytujú aj mimo chránených území a potom tieto veci nemožno stotožňovať.

Konkrétne postupy hodnotenia vplyvov na územia ochrany prírody a ich zložky

Pri hodnotení vplyvov strategických dokumentov sa spravidla posudzuje väčšie územie s návrhmi koncepcných riešení následného využitia vybraného územia. Tým často nie sú presne zadefinované ani konkrétne činnosti, ktoré potenciálne budú v území pôsobiť. Tým sa aj hodnotenie vplyvov na chránené územia dostáva do roviny, kde sa úlohy riešia tak, aby sa priestorovo týmto územiám predložené návrhy vyhli.

Iná situácia je pri hodnotení vplyvov navrhovaných činností, kde sa riešia konkrétne aktivity s viac-menej presne zadefinovanými vstupmi a výstupmi. V týchto prípadoch možno rámcovo hodnotenie vplyvov na územia ochrany prírody realizovať v určitých schémach, v závislosti od významnosti týchto vplyvov a celkového dosahu na životné prostredie:

- navrhovaná činnosť je situovaná buď do urbanizovaného priestoru, alebo v rámci väčších komplexov priemyselných, skladových a logistických centier, alebo do intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajiny a pod. – vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie sú objektívne podstatne menšie ako doteraz pôsobiace vplyvy v danom priestore – chránené územia sú spravidla vo veľkej vzdialenosti, resp. ani sprostredkovane znečistením ovzdušia, vód a pod. nebudú vplyvy novej navrhovanej činnosti na ne pôsobiť – pre hodnotenie vplyvov navrhovanej činnosti na územia ochrany prírody a krajiny postačuje konštatovanie tejto skutočnosti – takéto hodnotenie sa často môže využiť napr. pri navrhovaných činnostiach na území Bratislavy;
- navrhovaná činnosť je situovaná vo väčšej vzdialenosti od chránených území, priamo do nich nezasahuje, no je tu predpoklad, že by mohla na ne pôsobiť nepriamo prostredníctvom niektorej zo zložiek životného prostredia (najčastejšie voda a ovzdušie, menej iné) – hodnotenie vplyvov navrhovanej činnosti na územia ochrany prírody a krajiny sa musí opierať o hodnotenie daných zložiek životného prostredia a už v tomto prípade nepostačuje len konštatovanie, že priamo do chránených území sa nezasahuje;
- navrhovaná činnosť priamo do chránených území nezasahuje, no situovaná je v ich tesnej blízkosti – tu je potrebné podrobne vyhodnotiť všetky možné nepriame vplyvy resp. aj priame vplyvy, ktoré daná činnosť môže do budúcnosti vyvolať – tieto vplyvy je potrebné vzťahovať nielen k chránenému územiu ako legislatívne vyčlenenému územiu, ale ku všetkým jeho zložkám a prírodným procesom zvlášť (jednotlivo pre každú zložku), ktoré sú tu predmetom ochrany a ktoré sú nevyhnutné pre zachovanie daného predmetu ochrany (napr.: nemožno konštatovať, že sa nezasiahne do chráneného územia, keď sa zmenia okolité podmienky, ktoré naň vplývajú; nemožno konštatovať, že sa neprejavia vplyvy u niektorého živočícha v chránenom území, keď sa mu narušia migračné trasy vedúce aj mimo chránené územie alebo naruší sa stav a migračné trasy druhov stojacich nižšie v jeho potravnom reťazci; nemožno konštatovať, že nebudú ovplyvnené lokality významných druhov rastlín v chránenom území, keď sa zasiahne do vodného režimu a mikroklimatických podmienok v okolí chráneného územia atď.) – v tomto prípade je už potrebné

komplexné zhodnotenie všetkých priamo aj nepriamo dotknutých zložiek prírodného prostredia na základe poznania ich skutočného stavu v danom chránenom území, v jeho okolí a v celom areáli, ktorý bude dotknutý navrhovanou činnosťou, hodnotenie sa musí opierať jednak o literárne údaje a jednak o dôsledný terénny prieskum uskutočnený vo vegetačnom období;

- realizácia navrhovanej činnosti sa plánuje priamo v chránenom území – je zrejmý priamy zásah do chráneného územia a je veľká pravdepodobnosť, že budú zasiahnuté aj také významné zložky prírodného prostredia, ako sú biotopy európskeho významu, biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho alebo druhov národného významu, biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, druhy flóry a fauny európskeho alebo národného významu a bude zasiahnuté aj do podmienok a procesov tu prebiehajúcich – tým, že chránené územia sú vyhlasované hlavne z dôvodu zachovania najvýznamnejších prvkov a procesov prírodného prostredia (sú to územia s čo najmenším doterajším vplyvom človeka), bude v tomto prípade hodnotenie vplyvov na ochranu prírody a krajiny nadradené nad hodnotenia vplyvov všetkých ostatných zložiek životného prostredia vrátane hodnotenia vplyvov na človeka – tomu je potrebné podriadiť aj metodiku získavania vstupných dát, metodiku hodnotenia, termíny realizácie prác a rozsah celkového zhodnotenia vplyvov. Takýto spôsob hodnotenia je nutné použiť napr. na území TANAP-u a NAPANT-u, kde v súčasnosti bolo navrhnutých niekoľko činností, ktorých realizácia je navrhovaná priamo v územiach s 2. až 5. stupňom ochrany a zasahuje sa napr. aj do území európskeho významu, či dochádza k likvidácii významných biotopov. Práve dokumentácie hodnotenia vplyvov na životné prostredie z týchto území sú častým príkladom nedostatočného alebo zlého hodnotenia vplyvov na chránené územia a jednotlivé zložky ich prírodného prostredia.

Hodnotenie vplyvov navrhovaných strategických dokumentov alebo hodnotenie vplyvov navrhovaných činností na chránené územia je len jednou časťou z celkového posudzovania vplyvov na životné prostredie v zmysle príslušnej platnej legislatívy. Toto hodnotenie však nemožno podceňovať a zúžiť len na hodnotenie priamych zásahov do vlastného legislatívne vyčleneného chráneného územia. Pri hodnotení je potrebné sa zamerať aj na hodnotenie jednotlivých prvkov prírodného prostredia a procesov tu prebiehajúcich, ktoré sú predmetom ochrany v daných územiach. Celý proces hodnotenia vplyvov

je potrebné smerovať tak, aby tento nebol samoúčelný a na základe neho bolo možné stanoviť konkrétne podmienky a opatrenia na minimalizáciu až elimináciu vplyvov.

Literatúra

- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z. z 9. januára 2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zbierka zákonov č. 24/2003, čiastka 13, str. 162 - 346.
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 492/2006 Z. z. z 28. júla 2006, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zbierka zákonov č. 492/2006, čiastka 187, str. 4082 - 4180.
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 579/2008 Z. z. z 10. decembra 2008, ktorou sa mení vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Zbierka zákonov č. 579/2008, čiastka 200, str. 4898 - 4964.
- Zákon č. 543/2002 Z. z. z 25. júna 2002 o ochrane prírody a krajiny. Zbierka zákonov č. 543/2002, čiastka 212, str. 5410 - 5463.
- Zákon č. 24/2006 Z. z. zo 14. decembra 2005 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zbierka zákonov č. 24/2006, čiastka 13, str. 86 - 138.
- Zákon č. 454/2007 Z. z. z 11. septembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Zbierka zákonov č. 454/2007, čiastka 193, str. 3262 - 3266.
- Zákon č. 287/2009 Z. z. z 19. júna 2009, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zbierka zákonov č. 287/2009, čiastka 100, str. 2004 - 2006.
- Zákon č. 117/2010 Z. z. z 3. marca 2010, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zbierka zákonov č. 117/2010, čiastka 53, str. 786 - 794.

RNDr. Peter Barančok, CSc.,

Ústav krajinej ekológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Posudzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí v České republice

Posudzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí a veřejné zdraví (EIA/SEA) upravuje v České republice zákon č. 100/2001 Sb., o posudzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posudzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon“. Posudzování vlivů na životní prostředí, dále jen „posudzování“ podléhá zejména záměry a koncepce uvedené v příloze č. 1 zákona, případně ty záměry a koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Posuzují se vlivy záměru či koncepce, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, a na jejich vzájemné působení a souvislosti.

Ve zvláště chráněných územích, dále jen „ZCHÚ“ se posuzují vlivy koncepce či záměru na předmět ochrany daného ZCHÚ. Příslušným úřadem, který zajišťuje posudzování je Ministerstvo životního prostředí, dále jen „MŽP“, (při posudzování v zákoně uvedených významnějších

záměrů a územně rozsáhlejších koncepcí nebo koncepcí zahrnující území národního parku, dále jen „NP“ nebo chráněné krajinné oblasti, dále jen „CHKO“) nebo orgány kraje podle územní příslušnosti.

Posudzování záměru – EIA

Posudzování záměru probíhá v následujících krocích: oznámení, zjišťovací řízení, dokumentace, posudek, veřejné projednání a vydání stanoviska.

Ten, kdo hodlá provést záměr, dále jen „oznamovatel“ předkládá příslušnému úřadu **oznámení**. Na podkladě oznámení se zahajuje **zjišťovací řízení**, jehož cílem je, upřesnění informací, které je vhodné uvést do dokumentace. U některých záměrů je cílem zjišťovacího řízení také zjištění, zda bude záměr posuzován podle zákona. Pokud oznámení splní požadavky kladené na zpracování **dokumentace** může dokumentaci nahradit, pokud nesplní zajištění její zpracování oznamovatel na základě oznámení, vyjádření k oznámení a závěru zjišťovacího řízení. Dokumentace je podrobnější a rozsáhlejší než oznámení. Příslušný úřad zajišťuje veřejné projednání dokumentace a posudku, od kterého může upustit, neobdržel-li žádné odůvodněné

nesouhlasné vyjádření k dokumentaci. Pokud je to žádoucí, může být součástí dokumentace také hodnocení vlivu záměru na rostliny a živočichy (biologické hodnocení) zpracované podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZOPK“.

Dalším krokem je vypracování **posudku** k dokumentaci, jehož zpracování na rozdíl od dokumentace zajišťuje **příslušný úřad**, který také vybírá zpracovatele posudku. Zpracovatel posudek vyhotoví na základě dokumentace, popřípadě oznámení a všech podaných vyjádření k nim, vypořádá obdržena písemná vyjádření k posudku a vyjádření z veřejného projednání, vyhodnotí celkové posouzení akceptovatelnosti záměru z hlediska vlivů na životní prostředí a vypracuje **návrh stanoviska**.

Stanovisko mimo jiné shrnuje průběh posuzování, určuje pořadí variant pokud byly předloženy a obsahuje samotné stanovisko k záměru s uvedením podmínek k realizaci případně zdůvodnění nepřijatelnosti návrhu. **Stanovisko není správním rozhodnutím** a posuzování se **nevztahuje správní řád**. Stanovisko je **odborným podkladem (nikoliv závazným)** pro vydání dalších rozhodnutí, popřípadě opatření, které předkládá oznamovatel jako jeden z podkladů pro navazující řízení. Při svém rozhodování bere správní úřad **vždy** v úvahu obsah stanoviska. Jsou-li v něm uvedeny konkrétní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zahrne je do svého rozhodnutí, v opačném případě uvede **důvody**, pro které tak neučinil nebo učinil jen částečně. Platnost stanoviska je 5 let ode dne jeho vydání a může být prodloužena.

Posuzování koncepcí – SEA

Předmětem posuzování koncepce jsou dokumenty, které stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů uvedených v příloze zákona, zpracovávané např. v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy, odpadového hospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování, regionálního rozvoje a životního prostředí, koncepce spolufinancované z prostředků fondů Evropských společenství a některé další. Posuzování koncepce zahrnuje zjištění, popis a zhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých vlivů provedení i neprovedení koncepce a jejich cílů, a to pro celé období jejího předpokládaného provádění.

Obdobně jako u posuzování záměrů začíná posuzování koncepcí **oznámením a zjišťovacím řízením**. Cílem zjišťovacího řízení je upřesnění obsahu a rozsahu vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, dále jen „vlivů koncepce“, v některých případech pak také zjištění, zda koncepce nebo změna koncepce bude posuzována podle zákona. V závěru zjišťovacího řízení příslušný úřad navrhne průběh posuzování koncepce včetně konání veřejného projednání. Pokud bude koncepce posuzována podle zákona zajistí ten, kdo předkládá podnět ke zpracování koncepce, dále jen „předkladatel“ osobu oprávněnou ke zpracování **vyhodnocení** koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, dále jen „vyhodnocení“. Vyhodnocení je nedílnou součástí **návrhu koncepce**, který je zaslán k připomínkování. Vyhodnocení obsahuje např. popis koncepce, její cíle, závažné vlivy navrhovaných opatření, vypořádání připomínek a závěry a doporučení včetně návrhu stanoviska ke koncepci. Součástí posuzování vlivů koncepcí je také **veřejné projednání** návrhu koncepce.

Příslušný úřad vydá na základě návrhu koncepce, vyjádření k němu podaných a veřejného projednání **stanovisko**. Příslušný úřad může ve svém stanovisku vyjádřit nesouhlas s návrhem koncepce z hlediska možných negativních vlivů koncepce, dále může navrhnout jeho doplnění, popřípadě navrhnout kompenzační opatření a opatření ke sledování vlivů provádění koncepce. Bez stanoviska nemůže být koncepce schválena.

Připomínkový proces

Při posuzování může **každý** zaslat své vyjádření (u záměru k oznámení, dokumentaci i posudku, u koncepce k oznámení a návrhu koncepce včetně vyhodnocení) a každý se může zúčastnit veřejného projednání. Lhůty pro vyjádření jsou u jednotlivých kroků většinou 20

nebo 30 dnů.

Informace jsou zveřejňovány na úředních deskách dotčených územních samosprávných celků, na internetu v informačním systému EIA/SEA, www.cenia.cz/eia nebo [/sea](http://www.sea.cz) a nejméně ještě jedním v dotčeném území obvyklým způsobem, např. v místním tisku.

Náklady spojené s posuzováním vlivů záměrů a koncepcí hradí oznamovatel či předkladatel, s výjimkou nákladů spojených s veřejným projednáním a zveřejňováním, které hradí příslušný úřad.

Autorizace

Zpracovávat dokumentaci, posudek, oznámení a zpracovávat vyhodnocení jsou oprávněny jen fyzické osoby, které jsou držiteli **autorizace**, která se uděluje na dobu 5 let. Podmínkou udělení autorizace je bezúhonnost, odborná způsobilost, praxe v oboru v délce nejméně 3 let, jakož i plná způsobilost k právním úkonům. Autorizaci pro oblast posuzování vlivů na životní prostředí uděluje a odnímá MŽP po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví. Autorizaci může MŽP odejmout, pokud **závažným způsobem** nebo **opakovaně** poruší zákon, opakovaně neplní povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení autorizace nebo dojde-li ke změně podmínek, za kterých byla autorizace udělena. Vzhledem k přísným podmínkám pro odebrání autorizace je tato možnost využívána jen velmi málo.

Hodnocení vlivů na soustavu Natura 2000

Vlivy záměru či koncepce na území soustavy Natura 2000 řeší § 45i ZOPK. Předkladatel koncepce nebo oznamovatel záměru je povinen návrh předložit orgánu ochrany přírody ke stanovisku, zda může mít samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptáčích oblastí. Toto stanovisko se přikládá k oznámení. Jestliže orgán ochrany přírody svým stanoviskem významný vliv **nevyloučí**, musí být daná koncepce nebo záměr **předmětem posouzení** vlivu na uvedené charakteristiky evropsky významné lokality nebo ptáčích oblastí, které mohou provádět pouze fyzické osoby, které jsou držiteli zvláštní autorizace.

Posuzování v ZCHÚ

Pokud záměr nebo koncepce může ovlivnit území NP či CHKO ve většině případů také národní přírodní rezervaci nebo národní přírodní památku, včetně jejich ochranných pásem, vyjadřuje se místně příslušná Správa NP nebo CHKO (správy CHKO jsou s výjimkou Správy CHKO Šumava regionálními pracovišti Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, dále jen „AOPK ČR“) jako dotčený správní úřad. V ostatních případech, kdy mohou být dotčeným správním úřadem z hlediska ochrany přírody např. újezdni či krajské úřady se AOPK ČR vyjadřuje jako odborná organizace. Všechny složky AOPK ČR se vyjadřují pouze v rámci své působnosti, tedy k možným vlivům záměru na **přírodu a krajinu**. Jde zejména o vlivy na předmět ochrany zvláště chráněných území a rámci soustavy Natura 2000, zvláště chráněné druhy, krajinový ráz, přírodní parky, významné krajinové prvky, územní systémy ekologické stability, populace rostlinných a živočišných druhů, dřevin rostoucích mimo les, apod. Mezi jednotlivé záměry, ke kterým se AOPK ČR vyjadřuje patří liniové stavby (dálnice, rychlostní silnice, modernizace železničních koridorů, produktovody), větrné elektrárny, záměry ovlivňující vodní toky, těžební činnost, skládky, golfové hřiště, záměry, které představují rozsáhlejší odlesnění či zástavbu, apod.

Posuzování vlivů záměrů a koncepcí je v důležitým nástrojem při hájení zájmů ochrany přírody a krajiny. Větší kvalitu některých zpracovávaných materiálů v procesu posuzování by přispěla možnost snadnějšího odejímání autorizace k posuzování.

Mgr. Jaromír Kosejka,
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Literatura:

- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Medzinárodná konferencia SEA/EIA 2010 prvýkrát na Slovensku

V dňoch 25. až 26. mája 2010 sa na Donovaloch v priestoroch hotela Residence uskutočnil I. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou SEA/EIA 2010.

Garanciu konferencie prevzali Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Slovenská agentúra životného prostredia, Katedra krajinnej ekológie PRIF UK v Bratislave a

Ing. Zuzana Lieskovská (SAŽP) pri zahájení 1. medzinárodnej konferencie SEA/EIA 2010. (Foto: M.Hrnčárová)

Ústav záhradnej a krajinnej architektúry FA STU v Bratislave.

Prípravu a organizáciu konferencie zabezpečovala Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum rozvoja environmentalistiky v Banskej Bystrici.

Konferencie sa zúčastnilo 144 domácich a zahraničných účastníkov z radov všetkých účastníkov procesu SEA/EIA, odborníkov, pedagógov a vedeckých pracovníkov z vysokých škôl a akadémii, študentov vysokých škôl, mladých vedeckých pracovníkov, záujemcov z radov verejnosti a mimovládnych organizácií. A v neposlednej rade aj 2 zástupcov Európskej komisie - generálneho riaditeľstva životného prostredia.

Konferencia vytvorila priestor na prezentáciu najnovších poznatkov a skúseností v rámci procesu SEA/EIA na Slovensku a v okolitých krajinách EÚ a poskytla priestor pre odbornú diskusiu účastníkov konferencie prostredníctvom príspevkov rozdelených do 4 tematických blokov:

- Problematika SEA/EIA vo vzťahu k národnej a európskej legislatíve.
- Skúsenosti účastníkov s procesom EIA.
- Strategické posudzovanie vplyvov na životné prostredie.
- Postupy, metódy, metodiky hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

K jednotlivým témam autori doručili organizátorom 32 príspevkov, ktoré sú uverejnené v zborníku z konferencie. Súčasťou konferencie bola tiež prezentácia 9 posterov.

Prvý deň odznelo až 21 príspevkov, ktoré sa týkali prvých troch tém. Jednotlivé príspevky boli veľmi zaujímavé a dotýkali sa viacerých problémov, ktoré sa v rámci procesu posudzovania vplyvov na

životné prostredie počas 15 ročnej praxe naakumulovali.

Niektorí prednášajúci poukázali na skutočnosť, že zatiaľ na Slovensku neexistuje spoľahlivý mechanizmus na kontrolu navrhnutých opatrení na minimalizáciu a elimináciu vplyvov vyplývajúcich z EIA/SEA (vrátane monitoringu). Aby proces posudzovania vplyvov na životné prostredie mal funkčný zmysel, je potrebné túto skutočnosť odstrániť.

Pre správny priebeh celého procesu EIA je potrebné zvyšovať aj odbornú úroveň samospráv, pracovníci stavebných úradov často zle chápajú, alebo vôbec neovládajú proces EIA a výsledok je taký, že buď vydajú rozhodnutie bez EIA, alebo požiadavky zo záverečného stanoviska nepremietnu do ďalších povolení.

Väčšiu pozornosť treba tiež zamerať na vypracovanie, aktualizovanie a publikovanie rôznych metodík na hodnotenie vplyvov pri rôznych navrhnutých činnostiach, čo by umožnilo kvalitnejšie a objektívnej-

Pani Eva Margelik (Federal Environmental Agency, Austria) pri prezentácii o rakúskej legislatíve týkajúcej sa EIA a SEA. (Foto: M.Hrnčárová)

šie výsledky hodnotenia jednotlivých vplyvov na životné prostredie. Súčasne je potrebné začleniť metódy rizikovej analýzy do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a zároveň zvýšiť úroveň hodnotenia zdravotných rizík na zdravie človeka. V diskusii účastníci často poukazovali na kvalitu dokumentácie. Je potrebné stále zvyšovať kvalitu dokumentácie a jej zrozumiteľnosť, zaviesť vhodný spôsob pravidelnej kontroly kvality a vyhotoviť databázu kvalitných dokumentácií EIA/SEA, prípadne aj vyhlasovať najlepšie dokumentácie.

Posudzovanie EIA a SEA nie je možné izolovať od legislatívy Slovenskej republiky. Existuje určitá previazanosť a táto by mala byť dodržaná, teda ak je niečo schválené a záväzné, malo by to platiť a nie pokúšať sa cez proces EIA nulifikovať predchádzajúce rozhodnutia.

Súčasťou konferencie bol aj spoločenský večer. Tento sa uskutočnil v prvý večer konferencie v priestoroch hotela Residence.

Večer bol venovaný nielen dobrému jedlu ale aj príjemným neformálnym priateľským stretnutiam a odborným diskusiám k príspevkom, ktoré počas dňa odzneli.

Plná konferenčná miestnosť na druhý deň dopoludnia signalizovala, že prednášaná posledná téma vzbudila u poslucháčov záu-

Plná konferenčná miestnosť signalizovala veľký záujem poslucháčov o dané témy. (Foto: I. Kríštoľová)

jem. Odznalo v nej desať príspevkov a bola venovaná postupom, metódam a metodikám hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

Ing. Viera Husková pri diskusii k prezentovaným príspevkom. (Foto: M. Hrnčárová)

Ku koncu druhého rokovacieho dňa boli účastníkom rozdane dotazníky k zhodnoteniu a záverom z I. ročníka konferencie a následne bol spracovaný návrh záverov konferencie, heslovite suma-

rizovaný do 3 hlavných odporúčaní.

Vychádzajúc z odovzdaných dotazníkov možno konštatovať, že účastníci konferencie boli s úrovňou veľmi spokojní, všetci sa vyjadrili za ďalšie organizovanie konferencie, nakoľko konferencia k predmetnej problematike na Slovensku veľmi chýba. Navrhujú, aby sa konferencia organizovala na viacej dní, ako len na dva, aby bol vytvorený širší priestor na odbornú diskusiu k jednotlivým zaujímavým príspevkom.

Účastníci konferencie sa nielen v dotazníkoch ale aj osobne pochvalne vyjadrili k jej organizačnej a odbornej úrovni. Poďakovanie patrí nielen organizátorom a prednášajúcim, ale aj ostatným účastníkom za skvelú atmosféru sprevádzanú množstvom zaujímavých diskusií, ktorá sa niesla celým priebehom konferencie. Organizátorom teda neostáva nič iné, len v naštartovanom tempe pokračovať a začať plánovať konferenciu SEA/EIA 2012, na ktorú sa už teraz veľmi tešíme. Podrobnosti z konferencie si záujemcovia môžu pozrieť na stránke www.enviroportal.sk.

Ing. Ingrid Krištoľová,
Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici

Školenie k novelám zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na ŽP

V dňoch 25. a 26. októbra 2010 v SEV SAŽP Drieňok Teplý Vrch bolo preškolených 55 pracovníkov štátnej správy k novelám zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pracovníkmi MŽP SR Ing. Mariánom Vagačom a Ing. Milanom Luciakom. Na záver školenia vystúpili pracovníci SAŽP Ing. Katarína Kováčová a Ing. Ján Tobik s informáciou o prepojení IS EIA/SEA a Metainfa.

Celé školenie, ktoré organizovala SAŽP v rámci plánu hlavných úloh, prebiehalo vo vynikajúcej pracovnej atmosfére s bohatou diskusiou, ktorá pokračovala aj v prestávkach. V dotazníkoch spokojnosti účastníci vyslovili spokojnosť so školením (organizácia, prednášky) a požadujú, aby sa takéto školenie organizovalo minimálne 1 x za rok.

redakcia

Odborníci z MŽP SR odbor environmentálneho posudzovania Ing. Milan Luciak a Ing. Marián Vagač (zľava) na školení pre štátnu správu. (Foto: Mária Hrnčárová)

Závery z I. ročníka medzinárodnej konferencie SEA/EIA 2010, Donovaly 25. – 26.5. 2010

Na základe jednotlivých prednesených príspevkov na konferencii, záverov z diskusie, ako aj návrhov odporúčení účastníkov uvedených v dotazníkoch z konferencie boli vypracované garantmi konferencie nasledujúce odporúčania na zdokonalenie procesu SEA/EIA na Slovensku rozdelené do 3 oblastí:

I. Oblasť problematiky posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni Európskej únie

- podporiť aktívny prístup SR k novelizácii smerníc EÚ s cieľom dosiahnuť jasnejšie a jednoduchšie mechanizmy členských krajín pri transpozícii smerníc EÚ do národnej legislatívy,
- zlepšiť a zefektívniť komunikáciu vo veci harmonizácie národného práva a práva EÚ.

II. Oblasť zmien národných právnych predpisov v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie

- prehodnotiť právne predpisy posudzovania vplyvov na životné prostredie v SR vypracovaním nového zákona, nie ďalšou novelou,

- v rámci procesu spracovania nových právnych predpisov (zákon, vyhláška) menovať odbornú pracovnú skupinu z odborníkov príslušných orgánov štátnej správy, odborných organizácií, z akademickej pôdy, samosprávy, spracovateľov dokumentácie, MVO a dotknutých orgánov,
- vytvoriť širokú odbornú diskusiu napr. na www.enviroportal.sk k návrhom nových právnych predpisov,
- pri novelizácii právnych predpisov prediskutovať a zväziť akceptáciu nasledovných návrhov:

a) Príloha č. 8 zákona

- Aktualizovať prílohu č. 8 – prehodnotiť prahové hodnoty, ako aj odbornejšie zaradiť určité činnosti ako spolu súvisia resp. podľa vplyvov.

- Znížiť počty činností podliehajúcich pod zisťovacie konanie.
- Vypracovať limity pre umiestnenie fotovoltaiických článkov.

b) Verejnosť

- Na základe zhodnotenia doterajších skúseností so zapojením verejnosti do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie navrhnúť do novelizácie predpisov formy participácie s cieľom zefektívniť spoluprácu s verejnosťou a zjednodušiť mechanizmy zapojenia verejnosti v celom procese.

c) Vzťah EIA, SEA a následných konaní vrátane povoľovania činností a schvaľovania strategických dokumentov a následnej poprojektovej analýzy

- Racionalizovať proces SEA týkajúci sa ÚPD, snažiť sa vstúpiť do ÚPD už v etape zadania no najneskôr v štádiu konceptu riešenia, kde by posudzovanie vplyvov na ŽP (vplyvy, dopady, opatrenia) ovplyvnilo výber optimálneho variantu, resp. návrh najlepšieho riešenia.
- Zvýšiť mieru akceptácie záverov hodnotenia a to: v prípade, ak orgán povolí činnosť vo variante odporúčanom v procese posudzovania, mal by povinne určiť (predpísať), ktoré z navrhovaných opatrení, vrátane monitorovania vplyvov, je nevyhnutné realizovať a zabezpečiť.
- Vypracovať postupy pre striktné uplatňovanie kontrolných mechanizmov v procese posudzovania vplyvov na ŽP.
- Dosiahnuť „vymožiteľnosť“ povinností vykonávať monitoring vplyvov pred, počas a po výstavbe.

e) Odborne spôsobilé osoby

- Spracovanie dokumentácie umožniť len odborne spôsobilým osobám.
- Prehodnotiť otázku zabezpečenia nezávislosti posudkárov tak, aby ich neplatil priamo investor.
- Zaviesť do zákona inštitút odborne spôsobilej osoby, ktorá by mala činnosti týkajúce sa EIA, SEA v mene obce vykonávať. Podobným spôsobom je riešený proces obstarávania územných plánov (§ 2a stavebného zákona).
- Potreba odbornej spôsobilosti pre hodnotenie vizuálnych vplyvov zámerov.
- Potreba odbornej spôsobilosti pre ochranu prírody a krajiny.

f) Ďalšie návrhy

- Požiadavky zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a zákona o ochrane prírody a krajiny premietnuť v požadovanom rozsahu aj do stavebného zákona, zákona o lesoch, zákona o vodách a ďalších relevantných právnych predpisov.

III. Oblasť implementácie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie v podmienkach SR

a) Metodické príručky a metodické usmernenia

- Prehodnotiť aktuálne metodické príručky vo väzbe na vývoj nových metód a metodických postupov ako aj získaných praktických skúseností z procesu EIA/SEA u nás a v zahraničí (najmä vo Veľkej Británii, Holandsku, Švédsku, Nemecku, Rakúsku a v Českej republike).
- Vypracovať metodické príručky, resp. postupy a usmernenia pre okruhy problémov, ktoré zatiaľ neboli riešené (napr. analýzy rizík, usmernenia k problematike primeraných alternatív a spôsobu ich výberu a k monitoringu účinkov zámerov a opatrení strategického dokumentu na životné prostredie a zdravie, usmernenia k hodnoteniu kumulatívnych a synergických účinkov).
- Pri vypracovávaní metodických príručiek využívať pružné pracovné tímy vytvorené zo zástupcov štátnej správy, samosprávy, akademickej sféry, odborných inštitúcií a MVO.
- Vypracovať aktualizáciu kritérií a metodických usmernení na hodnotenie kvality dokumentácie EIA a SEA a na hodnotenie efektívnosti procesov EIA a SEA.
- Pri tvorbe a revízii metodických usmernení zapojiť široký okruh odborníkov z odborných organizácií, z akademickej pôdy a spracovateľov dokumentácie.

b) Kvalita dokumentácie

- Na základe vypracovaných kritérií a metodických usmernení na hodnotenie kvality dokumentácie a procesov EIA a SEA pravidelne (napr. v intervale 2-3 rokov) realizovať hodnotenie kvality dokumentácie EIA a SEA a hodnotenie efektívnosti procesov EIA a SEA.
- Prijíť opatrenia na zvýšenie kvality dokumentácie pre hodnotenie a posudzovanie vplyvov na životné prostredie.

c) Vzdelávanie účastníkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie

- Zabezpečiť pravidelné vzdelávanie pre pracovníkov orgánov štátnej správy, samosprávy, spracovateľov dokumentácií ako aj ďalšie subjekty zapojené do procesu posudzovania vplyvov.

d) Zabezpečenie informovanosti účastníkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie

- Pokračovať v dobudovávaní a prevádzke Informačného systému SEA/EIA.
- Vydávať Spravodajcu SEA/EIA okrem internetovej verzie aj v tlačenej podobe.

e) Personálne zabezpečenie výkonu štátnej správy v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie

- Spracovať analýzu personálneho zabezpečenia a na základe jej záverov spracovať návrh na posilnenie personálneho obsadenia orgánov štátnej správy v oblasti SEA/EIA.

Informácia o 6. zasadaní Slovensko – rakúskej komisie o cezhraničnom posudzovaní vplyvov na životné prostredie

11. novembra tohto roku sa v Harmónii - Modre uskutočnilo 6. zasadanie Slovensko – rakúskej komisie o cezhraničnom posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorého sa zúčastnili zástupcovia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Slovenskej agentúry životného prostredia, Bratislavského a Trnavského samosprávneho kraja za slovenskú stranu a za rakúsku stranu zástupcovia Úradu krajinskej vlády Burgelandska, Úradu krajinskej vlády Dolného Rakúska, Spolkového ministerstva životného prostredia a AEEG (Austrian Environmental Expert Group).

Na zasadaní sa v prvom rade obidve strany informovali o zmenách v národných legislatívach týkajúcich sa procesu EIA a SEA a stave procesu posudzovania aktuálnych projektov, ktoré podliehajú

cezhraničnému posudzovaniu medzi Rakúskom a Slovenskou republikou. Poobedňajšie rokovanie bolo zamerané na prediskutovanie skutočného stavu realizácie odporúčaní spolupráce pri uplatňovaní Dohovoru Esso a Aarhuského dohovoru, ktoré sa prijali pred 4 rokmi v Einsenstadte.

Budúce zasadanie Slovensko – rakúskej komisie o cezhraničnom posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa bude konať 17. mája 2011 v Rakúsku. Obidve strany sa dohodli, že na budúce zasadanie prídu aj zástupcov mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa životným prostredím.

RNDr. Mária Hrnčárová,
Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica

Pripravovaná novela zákona o EIA

Dôvody prijatia novely

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky pripravuje ďalšiu novelizáciu zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Hlavným dôvodom jej prípravy je snaha vyriešiť formálne oznámenie Európskej komisie, ktoré upozorňuje na nesúlad slovenskej právnej úpravy so smernicou 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie. Na základe vyhodnotenia formálneho oznámenia a uskutočnených pracovných konzultácií so zástupcami Európskej komisie v Bruseli sa Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky rozhodlo vypracovať novelu zákona.

Niektoré ustanovenia zákona sa ukázali v doterajšej praxi ako nedostatočne fungujúce. Snaha o odstránenie nedostatkov pri uplatňovaní zákona viedla tvorcov zákona, popri hlavnom dôvode, k vykonaniu niekoľkých ďalších úprav.

Zároveň je potrebné pripomenúť, že v súčasnosti ide len o pracovný návrh novely zákona. Medzirezortné pripomienkové konanie sa ešte neuskutočnilo, a je potrebné zdôrazniť, že na základe v ňom uplatnených pripomienok môže dôjsť aj k zásadnejším zmenám v obsahu návrhu zákona. Na základe uvedenej skutočnosti je potrebné považovať nasledujúcu časť článku o obsahu novely len ako orientačnú informáciu o predpokladanom obsahu novely.

Verím, že aj takáto stručná informácia prispeje k základnému oboznámeniu s pripravovanými zmenami návrhu zákona.

Obsah novely zákona - časť týkajúca sa posudzovania návrhov strategických dokumentov

Hlavný obsah novely sa zameriava na ustanovenia druhej časti zákona, týkajúcej sa posudzovania návrhov strategických dokumentov a strategických dokumentov s celoštátnym dosahom – ide teda o tzv. časť SEA zákona. V súvislosti so zmenami tejto časti zákona sa upravili tiež úvodné ustanovenia zákona. Konkrétne sa upravil § 1 ods. 1 písm. a) zákona, kde sa spresnilo, že samotný proces posudzovania strategických dokumentov prebieha v čase ich prípravy. V § 2 sa zdôrazňuje, že by malo ísť o včasné a účinné zabezpečenie vysokej úrovne ochrany životného prostredia. Medzi pojmy zákona sa zaviedol nový pojem strategický dokument na miestnej úrovni, ktorý zdôrazňuje, že zákon sa bude vzťahovať aj na posudzovanie strategických dokumentov pri využití malých území na miestnej úrovni. Takýto dokument však bude podliehať posudzovaniu len v prípade, ak sa na základe výsledkov zisťovacieho konania rozhodne, že bude mať pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie.

Jednou z hlavných zmien v časti SEA zákona je úprava § 4. Z doterajšieho znenia zákona sa vypúšťa príloha č. 1, ktorá stanovovala taxatívne vymedzený okruh strategických dokumentov, ktoré by mali byť predmetom posudzovania. Základný rozsah povinne posudzovaných dokumentov sa namiesto vypustenej prílohy č. 1 stanovil v súlade so smernicou 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie tak, aby na rozdiel od doterajšieho stavu v sebe obsahoval aj tie strategické dokumenty, ktoré boli v pôvodnej prílohe opomenuté. Je pravdou, že takýto spôsob stanovenia rozsahu neposkytuje presný návod, ktoré konkrétne dokumenty majú byť predmetom posudzovania, jeho účelom je však zachytiť všetok možný rozsah povinne posudzovaných strategických dokumentov.

Posudzované budú aj zmeny týchto dokumentov, teda v porovnaní so súčasným stavom nepôjde len o zásadné zmeny, ale o akúkoľvek zmenu, ale len v prípade ak sa na základe výsledkov

zisťovacieho konania rozhodne, že bude mať takáto zmena pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie.

Do časti SEA zákona sa vkladá nové ustanovenie o zainteresovanej verejnosti, kde sa deklaruje, že táto má právo aktívnej účasti pri príprave a schvaľovaní strategického dokumentu a to až do momentu schválenia strategického dokumentu.

Spresňuje sa postup konania konzultácií a zároveň sa zdôrazňuje, že je pri posudzovaní potrebné prihliadať na ich výsledky.

V súlade s princípom informovanosti sa zavádza ustanovenie, že v prípade ak sa strategický dokument nebude posudzovať, je potrebné zverejniť všetky dôvody, prečo tomu tak je.

Do rozsahu hodnotenia sa dopĺňa, že tento by mal byť určený až po prerokovaní s určenými orgánmi a dotknutými obcami. Súčasne sa dopĺňa, že pri určení variantov hodnotenia by sa mali zohľadniť ciele a geografický rozmer riešenia navrhovaného strategického dokumentu a pri stanovení rozsahu hodnotenia by sa mali zohľadniť nové skutočnosti, akými sú napr. súčasné poznatky a metódy posudzovania a stanovenie podmienok tak, aby sa predišlo duplicite posudzovania.

Rozširujú sa tiež informačné povinnosti pre príslušný orgán vzťahujúce sa k výsledkom sledovania a vyhodnocovania vplyvov strategického dokumentu.

Parciálne zmeny sa týkajú vylepšenia jednotlivých ustanovení časti SEA zákona, či už na základe aplikačnej praxe alebo opráv zrejmych chýb. Ide napr. o rozšírenie oznámenia pri zmene strategického dokumentu o existujúci strategický dokument s vyznačením navrhutej zmeny. Úprava sa dotkla aj spresnenia v počítaní času, kde sa pri viacerých lehotách stanovených dňami zaviedlo, že pôjde o pracovné dni, nakoľko v praxi bolo často problém lehoty dodržať, keďže sa medzi ne počítali aj dni pracovného voľna a sviatkov.

V súlade s pripomienkami Európskej komisie sa tiež doplnili prílohy 3 až 7.

Obsah novely zákona - časť týkajúca sa posudzovania navrhovaných činností

Úpravy návrh zákona v tretej časti zákona vplyvajú najmä z potreby zmeniť určité ustanovenia na základe aplikačnej praxe.

Obdobne ako v časti SEA sa v prípade počítania lehôt pristúpilo vo viacerých prípadoch k určeniu, že pôjde o pracovné dni a nie kalendárne.

Medzi povinnosti príslušného orgánu pribudlo zverejniť plné znenie zámeru a taktiež oznámenie o predložení zámeru na internetovej stránke ministerstva. Verejnosť môže pripomienky k zámeru oznámiť priamo alebo prostredníctvom dotknutej obce.

Jednou z najzávažnejších zmien je predĺženie platnosti záverečného stanoviska z troch na sedem rokov odo dňa jeho vydania. Obdobne ako v iných prípadoch bola aj táto zmena vyvolaná konkrétnymi problémami v aplikačnej praxi.

K zmenám došlo aj v prílohe č. 8, kde sa vo viacerých prípadoch spresnili a upravili limity pre zisťovacie konanie a povinné hodnotenie k určitým navrhovaným činnostiam. Nanovo sa definovala časť 9. prílohy pod názvom Infraštruktúra. K zásadnejším zmenám tam dochádza v oblasti odpadového hospodárstva, kde sa upresňujú a podrobnejšie vymedzujú činnosti podliehajúce povinnému hodnoteniu a to najmä v prípadoch úpravy, spracovania alebo zhodnocovania ostatných odpadov, zariadenia na zhodnocovanie odpadov tepelnými postupmi a zariadenia na zber nebezpečných odpadov. Úpravy limitov a definície sa dotkli aj časti 14. Účelové zariadenia pre šport rekreáciu a cestovný ruch.

Súčasne boli prijaté ďalšie zmeny a doplnenia časti EIA, avšak vzhľadom na rozsah článku ich tu nie je možné všetky podrobne vymenovať.

V priebehu roku 2010 bola pripravená novela zákona, ktorá bola pripravená v súvislosti s výhradami Európskej komisie a to najmä vo vzťahu k posudzovaniu návrhov strategických dokumentov. Novela však rieši aj niektoré čiastkové problémy, vyplývajúce z doterajšej aplikačnej praxe. Snahou pri príprave bolo vytvoriť právny stav súladný s právom Európskej únie. Návrh zákona je zatiaľ len v štádiu

prípravy, pred medzirezortným pripomienkovým konaním, ktoré spoločne s následným legislatívnym procesom, môže do určitej miery ovplyvniť výslednú podobu návrhu zákona.

Mgr. Radovan Katrík,
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor legislatívy

Recenzia monografie „Krajinné plánovanie“

Vo vedeckej komunite nebýva zvykom krstiť publikácie tak ako v umeleckom svete, teda aspoň takýmto spôsobom dávame do Vašej pozornosti monografiu „Krajinné plánovanie“, ktorá vyšla v závere roku 2010. Monografia je výsledkom spolupráce renomovaných vedeckých pracovníkov ťažiskovo štyroch univerzít a ďalších akademických pracovísk. Na spracovaní monografie sa pozitívne prejavilo interdisciplinárne zameranie autorov v teoretickej dimenzii diela, ale aj pri prezentácii prípadových štúdií a ich využiteľnosti v praxi.

Vedecká monografia „Krajinné plánovanie“ je rozsiahle dielo, ktoré sumarizuje výsledky vedeckého výskumu za obdobie 50 rokov. Bolo to dynamické obdobie, ktoré prinieslo množstvo cenných poznatkov, vedeckých metód a metodických postupov pre slovenskú aj európsku krajinovedu. Monografia je rozdelená na sedem tematických celkov, ktoré na seba logicky nadväzujú počnúc vedeckými základmi krajinného plánovania, cez metodické prístupy, moderné „technológie“ spracovania údajov až po prepojenie na významné európske dokumenty a legislatívne nástroje. Ťažiskom práce je krajinné plánovanie na Slovensku, ktoré na konci 20. storočia reprezentovala metódika LANDEP. Slovenská škola krajinného plánovania sa vďaka LANDEP-u dostala do povedomia nielen európskeho, ale aj svetového vedeckého prúdu, ktoré rieši trvalú udržateľnosť života na Zemi. Bola zaradená do dokumentu AGENDA 21 (v rámci svetového summitu Zeme 1992 v Rio de Janeiro) medzi odporúčané metodiky na zabezpečenie integrovaného prístupu k plánovaniu a hospodáreniu so zdrojmi krajiny.

Krajinná ekológia ako vedecký základ krajinného plánovania, je zameranie vstupnej kapitoly a poskytuje čitateľom repetitórium krajinskej ekológie. Vychádza zo základného zamerania krajinskej ekológie, jej všeobecných aj špeciálnych princípov a pomenovania procesov, ktoré ovplyvňujú vývoj krajiny. Vývoj krajiny je (viď 1. kapitola) proces, ktorý zvyčajne prebieha v špirále, kde súčasný stav krajiny je výsledkom procesu vyplývajúceho zo všeobecných princípov krajiny a nie je už totožný s východiskovým stavom. Všetky princípy, definovanie procesov, rozvojové smery sa odzrkadlili vo formovaní krajinnoeekologických škôl a ich prístupov. Okrem stredoeurópskej to bola škola severoamerická, ruská, ale aj čínska. Na začiatku 21. storočia sú definované pre budúcnosť hlavné témy krajinskej ekológie: rozvoj teórie a princípov, krajinné metriky (normy, štandardy), ekologické toky v krajinných mozaikách, optimalizácia krajinskej štruktúry, komplexita, nelineárna dynamika krajiny, zmeny využívania krajiny a krajinskej pokrývky.

Praktická aplikácia vedeckých výsledkov krajinskej ekológie do krajinného plánovania znamená previazanosť s reálnym využívaním krajiny rôznymi hospodárskymi odvetvami, s ochranou biodiverzity aj s ohľadom na naplnenie zásad NATURA 2000, či s integrovaným manažmentom krajiny. Krajinné plánovanie, tak ako to obsahuje 2. kapitola, využíva vlastné metódy a metodické postupy, aj metodiky príbuzných vedných odborov. Akceptácia medzinárodných dohovorov, strategických aj sektorových plánov je nevyhnutná pre upevnenie pozície krajinného plánovania na Slovensku, aj v medzinárodnom priestore. Významné postavenie tu má Európsky dohovor o krajine,

ciiele ktorého sú takmer kompatibilné s cieľmi krajinného plánovania.

Krajinné plánovanie ako nástroj udržateľného rozvoja krajiny obsahuje 3. kapitola, v ktorej sú pomenované interakcie krajinného plánovania v systéme priestorového a územného plánovania. Jasne sú definované ciele a úlohy krajinného plánovania, pričom treba mať na zreteli vytvorenie systémovo organizovaného komplexu krajinného plánovania (zabezpečiť interakcie „krajplánu“ s ostatnými plánovacími systémami). Cieľová kvalita krajiny sa má dosiahnuť nástrojmi ochrany, rozvoja, revitalizácie súčasného stavu. Integrovaný prístup, multifunkčné využívanie krajiny podmieňuje vytvorenie účinných nástrojov na hodnotenie environmentálnych, ekologických a sociálnych dopadov na zložky prostredia. Princípy integrovaného manažmentu krajiny na Slovensku sú: celoplošnosť, nadrezortnosť a komplexnosť. Monografia uvádza aj európske platformy pre integrovaný manažment krajiny. Krajinnoeekologické plánovanie na Slovensku je rozčlenené v 4. kapitole na tradície krajinnoeekologického plánovania na Slovensku, teoretické základy metodiky LANDEP a geografický prístup ku krajinnoeekologickému plánovaniu, diagnózu krajiny a návrh jej využitia. Obsah tejto kapitoly podáva komplexný pohľad na

vývoj, metódy a metodické postupy, napr.: hodnotenie dlhodobých a krátkodobých zmien krajiny, diverzity a ekostabilizačnej schopnosti krajiny, hodnotenie potenciálu krajiny pre jej racionálne využitie ap.

Príklady plánovacích procesov a metodických postupov podporujúcich ciele krajinného plánovania s dôrazom na Slovensko je zo všeobecný názov pre vybrané príklady plánovacích procesov. Pre praktické využitie vedeckých výsledkov je nevyhnutné upevniť pozíciu krajinného plánovania v územnom plánovaní a zohľadniť pritom krajinoformné aspekty ochrany prírody a krajiny, pozemkových úprav, ochrany a rekonštrukcie historických štruktúr krajiny, krajinného obrazu, aj rekreačného potenciálu krajiny. Prípadové štúdie, ktoré sú obsahom šiestej kapitoly, dokumentujú konkrétny krajinnoeekologický plán, hodnotenie ekologickej únosnosti krajiny, hodnotenie krajinného obrazu a viditeľnosti objektov v krajine, aktuálne otázky plánovania a tvorby sídelnej zelene aj rekonštrukcie historických parkov.

Spracovaná vedecká monografia „Krajinné plánovanie“ prezentuje vysokú vedeckú úroveň slovenských odborníkov v krajinnom plánovaní a príbuzných vedných odboroch. Dáva obraz o vývoji tejto disciplíny, pozíciu slovenských vedcov v európskom kontexte a dosiahnutých výsledkoch. Príklady prípadových štúdií dokladujú širokú škálu využitia výsledkov v územnom plánovaní, ako činnosti nevyhnutnej pre fungovanie štátu a spoločnosti. Výsledky umožňujú v preventívnej rovine ovplyvniť optimalizáciu využívania krajiny, funkčnú delimitáciu územia a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

Na základe vlastných poznatkov získaných preštudovaním monografie, Vám ju odporúčam do pozornosti!

Citácia diela: Kozová, M., Pauditisová, E., Finka, M. (eds.), 2010: Krajinné plánovanie. STU v Bratislave, Ústav manažmentu

Doc. RNDr. Dagmara Sláviková, CSc.,
Lesnícka fakulta TU vo Zvolene

Spravodajca SEA/EIA

**Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov
a navrhovaných činností na životné prostredie**

Vydáva:

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**
Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Telefón: 02 595 61 11
E-mail: eiaopv@enviro.gov.sk
www.enviro.gov.sk

Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica
Telefón/Fax: 048 437 41 63
E-mail: eia@sazp.sk
www.sazp.sk

ISSN 1338-0176